

Rosa Luxemburg: 1:a maj-tanken på marsch

(30 april 1913)

Mitt under imperialismens vildaste orgier upprepas proletariatets internationella helgdag för 24:e gången. Under det kvartssekel som har gått sedan det epokgörande beslutet togs att fira 1:a maj har vi tillryggalagt en *väldig del av den historiska vägen*. När 1:a maj-demonstrationerna påbörjades höll internationalens förtrupp, den tyska arbetarklassen, på att spränga den skamliga undantagslagens bojar för att slå in på en fri, laglig utveckling. Den långvariga lågkonjunktur som världsmarknaden hade genomgått sedan kraschen på 1870-talet hade övervunnits, och den kapitalistiska ekonomin hade just inlett en fas av storartad tillväxt som skulle vara nästan ett årtionde. Efter tjugo års obruten fred drog världen samtidigt en suck av lättnad, och mindes den period av krig under vilken det moderna europeiska statssystemet hade fått sitt blodiga dop. Vägen verkade ligga öppen för en fredlig kulturell utveckling. Illusioner, förhoppningar om en förnuftig, fridsam diskussion mellan arbete och kapital växte ymnigt som gröna sädesstrån inom socialismens led. 1890-talets inledning kännetecknades av förslag som "att sträcka ut en öppen hand mot den goda viljan". Dess slut kännetecknades av löften om en omärklig "gradvis övergång till socialismen". Kriser, krig och revolutioner antogs vara något för det förflutna, det moderna samhällets barnskor. Parlamentarism och fackföreningar, demokrati i staten och demokrati på fabrikerna antogs öppna dörren för en ny, bättre samhällsordning.

Händelseutvecklingen har utsatt alla dessa illusioner för en fruktansvärd prövning. Istället för den utlovade lugna, samhällsreformerande utvecklingen inleddes en period av våldsam och intensiv skärpning av kapitalismens motsättningar – jäsningar, krascher och kollisioner, samhällets grundvalar skakade och skälvde. Under det följande årtiondet blev priset för de tio åren av ekonomisk blomstring två våldsamma världskriser. Efter två decenniers världsfred följde under det förra århundradets sista decennium sex blodiga krig, och under det nya århundradets första årtionde fyra blodiga revolutioner. Istället för samhällsreformer – konspirationslagar, strafflagar och fångvård; istället för industriell demokrati – en väldig koncentration av kapitalet i karteller och affärssammanslutningar och ett internationellt användande av jättelika lockouter. Och istället för en ny tillväxt av demokratin i staten ett bedrägligt ödeläggande av de sista resterna av borgerlig liberalism och borgerlig demokrati. Och speciellt i fallet Tyskland har de borgerliga partiernas öde sedan 1890-talet inneburit: nationalsocialisternas uppkomst och därpå omedelbara, ohjälpliga upplösning; splittring av den "radikala" oppositionen och återförening av utbrytarna i reaktionens träsk; och slutligen omvandlingen av det radikala folkpartiets "center" till ett konservativt regeringsparti. Partiernas omläggning och utveckling var likartad i andra kapitalistiska länder. Allmänt sett står den revolutionära arbetarklassen idag ensam mot de härskande klassernas slutna, fientliga reaktion och deras illvilliga tricks.

Den symbol under vilken hela denna både ekonomiska och politiska utveckling har fullbordats, den *formel* på vilket dess resultat pekar, är *imperialismen*. Den är inget nytt element, ingen oväntad vändning på det kapitalistiska samhällets övergripande historiska väg. Rustningar och krig, internationella motsättningar och kolonialism har beledsagat kapitalismen ända sedan den föddes. Det är den enorma intensifieringen av dessa element, att motsättningarna har koncentrerats och orsakat en enorm storm, som har lett till en ny epok i det moderna samhället. I en dialektisk växelverkan som både är orsak till och en verkan av den oerhörda kapitalackumuleringen och de ökade och skärpta motsättningar som åtföljer den – inrikespolitiskt mellan kapital och arbete, internationellt mellan de kapitalistiska staterna – har imperialismen inlett sin slutgiltiga fas, att kapitalet delar upp världen genom att gå till angrepp. En av rivalitet orsakad oändlig kedja av omåttliga rustningar till lands och till sjöss i alla kapitalistiska länder, en kedja av blodiga krig som har spritt sig från Afrika till

Europa och som vilket ögonblick som helst kan tända en gnista som kan tända en världselld, och dessutom det sedan åratals otvivelaktiga inflationsspöket, och hot om svält i hela den kapitalistiska världen – allt detta är de tecken under vilka världens arbetarhögtid närmar sig efter nästan ett kvarts sekel. Och vart och ett av dessa tecken är ett flammande vittnesmål om den levande sanning och kraft som finns i 1:a maj-tanken.

1:a majs lysande grundtanke är att de proletära massorna ska kliva fram på ett självständigt och omedelbart sätt, att de miljontals arbetare som under de dagliga parlamentariska angelägenheterna är uppsplittrade av statens barriärer, och oftast bara kan uttrycka sin egen vilja med hjälp av valsedeln, genom att välja sina representanter, att dessa arbetare ska genomföra politiska massaktioner. Fransmannens Lavignes utmärkta förslag vid internationalens Pariskongress kompletterade dessa parlamentariska, indirekta yttringar av proletariatets vilja med en direkt, internationell massmanifestation: strejken som en demonstration och kampmedel för åttatimmarsdagen, världsfred och socialism.

Och viket uppsving denna tanke, denna nya kampform, har fått under det senaste årtiondet! Massstrejken har blivit ett internationellt erkänt oundgängligt vapen under den politiska kampen. Som demonstration, som vapen för kamp, återvänder det efter nästan femton år i oräkneliga former och nyanser i alla länder. Som ett tecken på det ryska proletariatets revolutionära återuppvaknande, som ett orubbligt kampmedel i händerna på det belgiska proletariatet, har det alldeles nyss visat sin levande makt. Och eftersom nästa brännande fråga i Tyskland – rösträtten i Preussen – tidigare har behandlats så slarvigt, så pekar den helt uppenbart fram mot att den enda möjliga lösningen för det preussiska proletariatet är massaktioner ända fram till en massstrejk.

Inte att undra på! Imperialismens hela utveckling, alla det senaste årtiondets tendenser, gör att den internationella arbetarklassen allt klarare och alltmer påtagligt ser att proletariatets enda riktiga svar på den imperialistiska politikens oerhörda förtryck är att de breda massorna själva kliver fram och tar till egna politiska aktioner, massdemonstrationer och massstrejker och förr eller senare inleder en period av revolutionär kamp om statsmakten. Under denna period av rustningsvansinne och krigsorgier är arbetarmassornas bestämda vilja till kamp, deras förmåga och beredskap till mäktiga massaktioner, det enda som kan bevara världsfreden och undanröja den hotande världsbranden. Och ju mer 1:a maj-tanken, tanken på massaktioner som en manifestation av internationell enhet och som ett medel för att kämpa för fred och för socialism, slår rot bland internationalens starkaste trupper, den tyska arbetarklassen, desto större är garantin för att det förr eller senare oundvikliga världskriget kommer att leda till en bestämd och segerrik kamp mellan världens arbete och kapital.

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)